

Kräcklinge kyrka

Kräcklinge kyrka var under medeltiden en vallfartskyrka, dit människor kom bl.a. för att se krucifixet som ansågs undergörande.

Foto: Maria Sundström

Medeltida vallfartskyrka med rika inventarier

Kräcklinge kyrka var under medeltiden en vallfartskyrka, dit människor kom bl.a. för att se krucifixet som ansågs undergörande. De rika inventarierna påminner både om medeltiden och senare tider, då kyrkan tagit emot många gåvor från familjerna på de stora gårdarna i Kräcklinge socken. Många inventarier finns idag bevarade i kyrkan, andra på olika museer.

Kyrkobyggnaden

Kyrkans äldsta delar uppfördes under tidig medeltid, troligen 1100-tal eller tidigt 1200-tal. Dessa delar finns i norra väggen och vapenhuset. Kyrkan var då försedd med torn i väster. Byggnaden har sedan byggts ut vid två tillfällen. Den första utbyggnaden skedde under senare delen av medeltiden, kanske omkring 1400. Sakristian bör ha tillkommit ungefär vid samma tidpunkt. Den andra utbyggnaden genomfördes 1766. Då revs tornet och kyrkan fick den storlek som den har än idag.

Interiören

Kyrkans inre präglas i stort av utbyggnaden 1766, då både predikstolen och altaruppsatsen tillkom, liksom de draperingsmålningar som finns runt fönstren. Även läktaren byggdes vid detta tillfälle. Väggarna är vitkalkade och hela rummet ger ett luftigt och rymligt intryck.

Altarringen och bänkskärmarna tillkom 1954 och utformades med inspiration från speglarna på läktarbarriären. Bänkarnas och bänkskärmarnas färgsättning i rött och blått tillkom vid en renovering 1993.

Korets båda fönster pryds av glasmålningar som tillkom 1988 genom en donation. Motiven är hämtade ur Bibeln och vissa har speciell anknytning till kyrkan. I det södra fönstret ses överst till vänster

ärkeängeln Mikael, som är kyrkans skyddspatron, och till höger ses Maria Magdalena. Under medeltiden fanns i Kräcklinge socken ett kapell som kallades just Maria Magdalena kapell.

I sakristians väggar finns mycket gamla skåp som av tradition kallas munkskåp. Dessa är troligen samtida med sakristian. Både under sakristian och under koret finns gravkammare. Under kyrkans främre del finns dessutom ett utrymme som av tradition kallas »vinkällaren«.

Föremål i kyrkorummet

Från medeltiden finns altarskåpet bevarat (ca 1475–1500). Det är troligen tillverkat i en lokal verkstad, kanske i Närke. I mitten syns Gud Fader hållande den döende Kristus och på var sida finns fem helgon uppradade. Skåpets båda dörrar har varit bemålade på utsidan, men av detta återstår tyvärr endast fragment.

Foto: Kangedals foto

I kyrkan finns många föremål, som har utgjort gåvor, och som påminner om att Kräcklinge genom tiderna har varit hemsocken för flera olika adelsfamiljer. Dopfunten, som är placerad framför altarskåpet, skänktes till kyrkan 1666 av Maria Gyllenpatron.

Efter utbyggnaden 1766 skänktes både predikstolen och altaruppsatsen av olika personer i släkten Lagerhielm. På norra väggen hänger det Lagerhielmska familjevapnet som ursprungligen har tillhört altaruppsatsen.

Väggarna pryds av ett antal begravningsvapen. Sådana vapen fördes till kyrkan i samband med en begravningsprocession och sattes sedan upp som minne över en adelsman som begravts i kyrkan. Det största vapnet, som är placerat på södra väggen, tillhör Henrik Johan von Essen, död 1750. På västra väggen finns två mindre begravningsvapen som tillhör olika medlemmar i familjen Gyllenpatron.

Foto: Maria Sundström

Foto: Maria Sundström

I ett vitrinskåp, som finns placerat långt ner i kyrkan vid södra väggen, förvaras bl.a. en mässhake i röd brokad, vars tyg ursprungligen härstammar från Turkiet, skänkt av familjen Falkenberg. Flera fina

kalkdukar finns i skåpet, liksom en sockenbudskalk med paten från 1600-talet som är ett krigsbyte från Danmark. Längst ner i skåpet finns två stora ljusstakar i malm med piggar för att fästa vaxljus. Dessa är troligen medeltida. I skåpet finns också en officersvärja från 1600-talets mitt som har tillhört Mårten Gyllenpatron. Vitrinskåpet är tillverkat i almträ från ett träd som har växt på kyrkogården och färdigställdes 1976.

Orgeln

Kyrkans orgel, med 10 stämmor, inköptes ursprungligen 1864 från firman E.A. Setterqvist i Örebro. Den om- och tillbyggdes 1925 av samma firma. Fasaden från 1864 bibehölls.

Föremål på museum

I början av 1900-talet lämnades ett stort antal föremål i deposition på Örebro läns museum. Altarskåpet har förts tillbaka till kyrkan, medan övriga finns kvar på museet. Där finns bl.a. fyra mässhakar, varav några är mycket gamla och värdefulla, fyra medeltida träskulpturer av den s.k. Kräcklingemästaren, bl.a. triumfkrucifixet samt ett oblat-järn.

På Historiska museet i Stockholm förvaras en unik textil, en turkisk brokadväd från 1600-talet. Den skänktes till kyrkan i form av ett antependium av Maria Elisabet Falkenberg 1743, samtidigt med den tidigare nämnda mässhaken.

Kyrkogården

Genom en datering av timrets årsringar vet vi att klockstapeln har uppförts strax efter 1647–48. I den hänger de två kyrkklockorna. Den stora klockan från omkring 1480 är en av Närkes mest intressanta medeltidsklockor. Den är bl.a. försedd med flera pilgrimsmärken. Klockan bör ursprungligen ha hängt i kyrkans torn. Lillklockan tillkom 1657.

Strax till vänster framför kyrkans ingång finns det Lagerhielmska gravkoret, uppfört 1805 som vilorum för några medlemmar ur familjen Lagerhielm.

I kyrkogårdsmuren, framför kyrkan, finns en runsten placerad. Stenen flyttades dit vid 1900-talets början. Tyvärr är stenen svårt skadad och inskriften ej möjlig att tolka.